

የሰ/መ/ቁ - 149326

ቀን - 28/03/2011

ዳኞች:- ተክሊት ይመሰል

ተፈሪ ገብሩ (ዶ/ር)

ቀነዓ ቂጣታ

ተሾመ ሸፈራው

ፀሐይ መንክር

አመልካች:- የኢትዮጵያ መድን ድርጅት - አልቀረቡም።

ተጠሪ:- ወ/ሮ መብራቱ ጤናው - አልቀረቡም።

ጣ/ገብ ተጠሪ:- አረብ ኮንትራክተርስ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ በአንድ ክስተት ከሁለት በላይ በሆኑ ሦስተኛ ወገኖች ላይ ጉዳት መድረሱ መድን ሰጪው በመድን ወ.ሉ ላይ ከተመለከተው የኃላፊነት ጣሪያ በላይ እንዲከፍል ምክንያት የሚሆን መሆን አለመሆኑን የሚመለከት ነው።

ክርክሩ የተጀመረው በአሮሚያ ክልል ምዕራብ ጉጂ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሲሆን፣ ተጠሪ በቀን 10/04/09 ዓ.ም አዘጋጅተው በጣ/ገብ ተጠሪ ላይ ባቀረቡት ክስ ቁጥሩ 3-69511 የሆነው የተከላሽ ተሽከርካሪ ወደ ጎላ ተንሸራትቶ በንብረታቸው ላይ በብር 150,800.00 የሚገመት ጉዳት ያደረሰ መሆኑን ጠቅሰው ተከላሽ ይህንን ገንዘብ እንዲከፍላቸው ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት ጠይቀዋል። ጣ/ገብ ተጠሪ ለቀረበበት ክስ በሰጠው መልስ ጉዳት መድረሱን ሳይክድ፣ የደረሰው ጉዳት ግምቱ የተጋነነ ነው የሚልባቸውን ምክንያቶች በመዘርዘር የተከራከረ ሲሆን፣ አመልካች በክርክሩ ጣልቃ

እንዲገባ በማለትም ጠይቋል። አመልካችም በክርክር ጣልቃ በመግባት፣ በከላሽ የተጠየቀው ጉዳት መጠኑ በባለሙያ ተገምቶ ያልቀረበ መሆኑን፣ እንዲሁም በተመሳሳይ ጉዳይ በሌላ መዝገብ በክርክር ላይ ያሉ መሆኑን እና የኃላፊነት መጠኑ ከብር 100,000.00 ስለማይበልጥ ፍርድ ቤቱ ይህንን ግምት ውስጥ እንዲያስገባ በማለት ተከራክሯል።

ጉዳዩ በመጀመሪያ የቀረበለት የዞኑ ከፍተኛ ፍርድ ቤትም ከግራ ቀኝ በዚህ መልኩ የቀረበውን ክርክር እና ማስረጃ ከሰማ በኋላ በደረሰው አደጋ ምክንያት በተጠሪ ላይ የደረሰ ጉዳት ብር 130,800.00 ስለመሆኑ መረጋገጡን ጠቅሶ፣ አመልካች በመድን ውሉ በተመለከተው ጣሪያ ልክ ብር 100,000.00 እንዲከፍል፣ ቀሪውን ለዳኝነት የተከፈለውን ገንዘብ ጨምሮ የአሁን ጣ/ገብ ተጠሪ እንዲከፍል በማለት ወስኗል። አመልካች ይህን ውሳኔ ባለመቀበል ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ያቀረበው ይግባኝም ተቀባይነት አላገኘም።

አመልካች በቀን 06/03/2010 ዓ.ም በወኪሉ አማካይነት ባቀረበው አራት ገጽ የሰበር አቤቱታ በግራ ቀኝ መካከል በተደረገው የመድን ውል መሠረት አመልካች በአንድ ክስተት በሦስተኛ ወገን ላይ ለደረሰ ጉዳት ለመክፈል የገባው ግዴታ እስከ ብር 100,000.00 ብቻ መሆኑን፣ በተመሳሳይ አደጋ ምክንያት ንብረትነቱ የአቶ አርአያ ገ/መድህን የሆነው የሰ/ቁጥሩ 1-33616 በሆነው ባጃጅ ተሽከርካሪ ላይ ጉዳት መድረሱን ተከትሎ በመ/ቁጥር 00044 ላይ ክስ ቀርቦ አመልካች ብር 54,951.00 እንዲከፍል መወሰኑን፣ ይህም አመልካች በአንድ ክስተት ሊከፍል ከሚገባው ጣሪያ በላይ ብር 54,951.00 እንዲከፍል መደረጉን የሚያሳይ በመሆኑ የስር ፍርድ ቤት ይህንን ግምት ውስጥ እንዲያስገባ አመልካች ያቀረበውን ክርክር ወድቅ በማድረግ አመልካች መክፈል ከሚገባው በላይ እንዲከፍል የሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው በማለት ታርሞ ይወሰንለት ዘንድ ዳኝነት ጠይቋል። አቤቱታው ተመርምሮም አመልካች በመድን ውሉ ከተመለከተው ጣሪያ በላይ እንዲከፍል የመወሰኑን አግባብነት ግራ ቀኝ በተገኙበት ለመመርመር ሲባል ያስቀርባል በመባሉ ተጠሪ በተደረገላቸው ጥሪ መሠረት ቀርበው ግራ ቀኝ ክርክራቸውን በጽሑፍ ተለዋወጠዋል። በዚህ መነሻነት መዝገቡ ከተመረመረ በኋላ፣ በስር ተከላሽ የነበረው በዚህ ችሎት ተጠሪ ሆኖ ጣልቃ እንዲገባ

ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ በተደረገለት ጥሪ መሠረት ጣ/ገብ ተጠሪ በቀን 24/01/2011 ዓ.ም ተዘጋጅቶ በቀረበ መልስ በዚህ ችሎት በሚደረግ ክርክር ጣልቃ እንዲገባ የተደረገበት አግባብ ኢ-ስነስርዓታዊ መሆኑን፣ እንዲሁም የአመልካችን የኃላፊነት መጠን በተመለከተ በስር ፍርድ ቤት የተሰጠ ወሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት አለመሆኑን ጠቅሶ ተከራክሯል።

ከስር ጀምሮ የክርክሩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለ መልኩ ሲታይ ከፍ ሲል የተመለከተውን ሲመስል፣ ይህ ችሎትም መዝገቡን ለማስቀረብ የተያዘውን ጭብጥ፣ ከግራ ቀኝ ክርክር እና ለጉዳዩ አግባብነት ካላቸዉ ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ መዝገቡን እንደሚከተለው መርምሮታል።

አመልካች ለዚህ ችሎት ባቀረበው የሰበር አቤቱታ አጥብቆ የሚከራከረው በጣ/ገብ ተጠሪ ተሽከርካሪ ምክንያት በአንድ ጊዜ የሚደርስ አደጋ ከሁለት እና ሁለት በላይ ሠዎች ላይ ጉዳት ቢደርስም የኃላፊነቱ መጠን ከብር 100,000.00 ሊበልጥ እንደማይገባ፣ ይሁንና በተሽከርካሪው አማካይነት በተፈጠረ አደጋ ምክንያት ከተጠሪ ሌላ በሦስተኛ ወገን ላይ ለደረሰ ጉዳት ተከስሶ ብር 54,591.00 እንዲከፍል መደረጉን እና ይህም ለተጠሪ እንዲከፈል ከተወሰነው የገንዘብ መጠን ጋር ሲደመር የአመልካችን ኃላፊነት በመድን ውሎ ከተመለከተው በላይ ብር 154,951.00 የሚያደርስ መሆኑን ነው። ያስቀርባል የተባለውም ይህንን ለማጣራት ነው። በመሆኑም በዚህ መዝገብ ላይ የሚሰጥ ወሳኔ በጣ/ገብ ተጠሪ መብት ላይ አሉታዊ ወይም አዎንታዊ ውጤት ሊያስከትል ይችላል። ይህንን ግምት ወስኖ በማስገባት አመልካች ጣ/ገብ ተጠሪን ተጠሪ ማድረግ ሲገባው አላደረገም። ይህ በመሆኑም ጣ/ገብ ተጠሪ በዚህ ችሎት እየተደረገ ባለው ክርክር በተጠሪነት እንዲቀርብ መደረጉ በፍ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንቀጽ 40(5) መሠረት በአግባቡ በመሆኑ ጣ/ገብ ተጠሪ በዚህ ችሎት በተጠሪነት መጠራቱ ከስነ ስርዓት ውጪ መሆኑን በመግለጽ የሚያቀርበው ክርክር ተቀባይነት ያለው አይደለም።

ወደ ዋናው ጉዳይ ስንመለከት ከላይ እንደተገለጸው በግራ ቀኝ መካከል በቀን 24/03/2008 ዓ.ም በተደረገ የሦስተኛ ወገን መድን ውል በፊደል “ሰ” ለንብረት ጉዳት ካሳ በሚል በተመለከተው ርዕስ ስር በአንድ ክስተት በሦስተኛ ወገን ላይ ለደረሰ የንብረት ጉዳት ካሳ የአመልካች ኃላፊነት እስከ ብር 100,000.00 ስለመሆኑ በግልጽ

ተመልክቷል። በጣ/ገብ ተጠሪ ተሽከርካሪ በተፈጠረው አደጋ ምክንያት በተጠሪ ንብረት ላይ በብር 130,800.00 የሚገመት ጉዳት የደረሰ ሲሆን፤ በተመሳሳይ አደጋ በአቶ አርአያ ገ/ማርያም የባጃጅ ተሽከርካሪ ላይ መድረሱን ተከትሎ በጉጂ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 00044 ላይ ክርክር ተደርጎ ፍርድ ቤቱ በአደጋው ምክንያት በባጃጅ ላይ ለደረሰ ጉዳት ብር 54,951.00 አመልካች እንዲከፍል መወሰኑን እና በወሳኔው መሠረትም የተፈጸመ ስለመሆኑ ከግራ ቀኝ ክርክር ለመረዳት ተችሏል። ይሁንና ይህ መሆኑ የአመልካችን የኃላፊነት ጣሪያ ከፍ ሲል በተመለከተው አግባብ በግራ ቀኝ መካከል በተደረገ የመድን ውል ከተመለከተው ክብር 100,000.00 በላይ ሊያደርግ አይችልም። ስለሆነም የስር የጉጂ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት አመልካች ለተጠሪ ሊከፍል የሚገባውን የካሳ መጠን ሲወስን ይህንን ግምት ውስጥ ማስገባት ነበረበት። ፍርድ ቤቱ ይህን ባለማድረግ በአንድ በኩል አመልካች ለአቶ አርአያ ገ/መድህን 54,951.00 እንዲከፍል ወስኖ እያለ በሌላ በኩል ለተጠሪም ብር 100000.00 እንዲከፍል በማድረግ የአመልካችን የኃላፊነት መጠን እስከ ብር 154,951.00 ሊያደርስ የሚችል ወሳኔ መስጠቱ በግራ ቀኝ መካከል የተደረገውን የመድን ውል እንዲሁም የኢንሹራንስ ሰጪው ግዴታ የኃላፊነት መጠን በመድን ውሉ ላይ ከተመለከተው መብለጥ እንደሌለበት በንግድ ህጉ አንቀጽ 665(2) ስር የተመለከተውን ድንጋጌ ያላገናዘበ በመሆኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ብለናል። ተከታዩ ተወስኗል።

ወሳኔ

1. በጉጂ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 00043 በቀን 24/09/2009 ዓ.ም ተሰጥቶ በኦሮሚያ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 260035 በቀን 14/02/2010 ዓ.ም በዋለው ችሎት በትዕዛዝ የፀናው ወሳኔ በፍ/ሥ/ሥርዓት ህጉ አንጻ 348(1) መሠረት ተሻሻሏል።
2. አመልካች በሌላ መዘገብ ላይ በተሰጠው ወሳኔ መሠረት ለአቶ አርአያ ገ/መድህን የከፈለው ብር 54,951.00 ተቀንሶ፤ አመልካች ለተጠሪ ብር 45,049.00 (አርባ አምስት ሺህ አርባ ዘጠኝ ብር) ሊከፍል ይገባል ተብሏል።

3. ጣ/ገብ ተጠሪ በስር ፍርድ ቤት ለተጠሪ ሊከፍል ይገባል ተብሎ በተወሰነው ላይ ብር 54,951.00 ተጨምሮ ብር 85,751.00 (ሰማኒያ አምስት ሺህ ሰባት መቶ ሀምሳ አንድ ብር) ለተጠሪ ይክፈል ብለናል።
4. የዳኝነት እና ኪሳራ ክፍያን በተመለከተ በስር ፍርድ ቤት የተሰጠ የውሳኔ ክፍል አልተነሳም።
5. በአጣሪ ችሎት ተሰጥቶ የነበረው የእግድ ትዕዛዝ ተነስቷል።
6. በዚህ ችሎት የተደረገው ክርክር ያስከተለውን ወጪ እና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ።

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ሰ/ኔ